

VEKA.

Het Gebed eener Moeder

ROTTERDAM

J. M. BREDEE'S BOEKHANDEL EN UITGEVERSMACHTSCHAAP

Ik weet van geen blinde smidsvrouw, zei de wandelaar op eenigszins ruwen toon, en hield den jongen vast die verder wilde gaan.
[blz. 32.]

Het Gebed eener Moeder

EEN VERHAAL

DOOR

VEKA.

DERDE DRUK

J. M. BREDÉE'S BOEKHANDEL EN UITGEVERSMAATSCHAPPIJ
ROTTERDAM.

I.

IN DE SMEDERIJ.

In het Noorden van Saksen ligt het vriendelijke en welvarende dorp B. De hoofdstraat bestaat uit een lange rij huizen, afgewisseld door boomgaarden en moestuinen. Aan het eind van de straat ziet men de smederij, waar we u thans willen binnenleiden.

Het is er zeer druk, wat men ook wel aan het vergenoegde gelaat van den smid bemerkt.

Voor iedereen staat hij klaar, niet alleen met zijn gereedschap, maar ook om een praatje te houden, voor zoover zijn arbeid het hem vergunt. Van den vroegen morgen tot den laten avond is de groote blaasbalg in beweging, om het vuur altijd weer tot nieuwen gloed aan te wakkeren. Van vroeg tot laat hoort men de zware hamerslagen op het aambeeld, om het gloeiende ijzer plat of krom te slaan, al naar de behoefte het vordert.

Wat een drukte en beweging!

Wat een geraas!

Geen uur gaat er voorbij, dat er niet eenige karren voor de smederij stilhouden.

„Baas! Baas!” klinkt onophoudelijk het geroep der voerlieden.

Bijna ieder heeft de hulp van den smid noodig. Nu eens heeft een paard een spijker uit zijn hoef verloren,

of het heele ijzer is onderweg afgevallen; soms moeten alle vier ijzers vernieuwd worden, — dan weer is een schroef van den wagen afgeloopen, een veer gebroken of een nagel los geraakt, kortom, altijd valt er wat te herstellen.

Is de zaak weer gezond, dat wil zeggen, de schade weer hersteld, dan wenscht de smid hun een gelukkige thuiskomst en verzekert hun lachend, dat, als hij een nagel inslaat, die nimmermeer losgaat.

Zijn vaste klanten, die op geregelde tijden door het dorp komen, verzuimen nooit bij den dorpsmid af te stappen, ook al valt er niets te herstellen, want zij zijn gewoon met den baas de nieuwtjes te bespreken van de laatste dagen of weken.

Onze smid was pas korten tijd eigenaar van de smederij. Na den dood van baas Mertens, den vorigen eigenaar, had hij eenigen tijd de zaak voor de weduwe Mertens waargenomen, maar al heel spoedig nam hij de zaak over.

Nu woonde de weduwe in een klein huisje achter de smederij en de voerlui verzuimden nooit aan den smid te vragen, hoe het met de oude vrouw ging.

Men kende haar droevig lot.

Men wist, dat de eenige zoon, die voor jaren het ouderlijke huis had verlaten, al het levensgeluk zijner ouders had verstoord en oorzaak was van den vroegtijdigen dood zijns vaders. En als op hun vraag, of Andries Mertens nog altijd niet teruggekeerd was, een enkel hoofdschudden van den smid het eenige antwoord was, dan balden zij de vuist en braken in allerlei verwenschingen los tegen den ontaarden zoon, den ellending, — den galgenaas — zooals zij hem noemden, die zijn

vader naar het kerkhof had gebracht en zijn moeder het hart had gebroken.

„Het kan hem niet goedgaan,” zei een oude, vrome boer, die afgestapt was om zijn pijpje aan te steken. „Zegt God niet in Zijn Woord, dat wie zijn vader of zijn moeder vloekt, diens lamp zal uitgebluscht worden. God laat niet met Zich spotten!”

„Als men het zich eens indenkt”; zei menigeen, — „de eenige zoon!” — en daarbij stampten zij met den voet op de keien der straat en klapten met de zweep, als deed het hun goed op deze wijze eenigszins lucht te geven aan hun verontwaardiging.

„Ja — als men het zich eens indenkt!” herhaalde menig dorpeling, die zijn blik van het brandende vuur van de smidse ter zijde richtte naar het kleine, vriendelijke huisje, ongeveer honderd schreden achter de smederij.

Dat die voerlieden niet bijzonder kieskeurig waren in hun uitdrukkingen, zult gij wel opgemerkt hebben, ja, ik wil u de andere maar besparen, die zij nog meer gebruikten; toch doet het goed aan het menschelijk gevoel, dat zij niet anders dan met toorn en verachting konden spreken over een ontaarden zoon.

Het was een schoone, heldere dag in de maand October. In de verschillende tuinen en boomgaarden waren de vruchten ingezameld.

Wat deden zij de kinderen watertanden!

De roodwangige appels waren zorgvuldig afgeplukt en in handen der kooplieden overgegaan, of in de voorraadschuren goed bewaard, terwijl de dorpsjeugd ruimschoots haar deel kreeg.

Het gebed eener moeder.

Dat zij er met graagte de tanden in zette, is licht te begrijpen!

Hier en daar had men de mooiste uitgezocht en in een mand gedaan, als geschenk voor den dominé of den meester en de kinderen betwistten elkander de eer, om het geschenk te mogen brengen.

Soms gaf dat wel eens een kleine vechtpartij, zoodat vader of moeder eenige klappen moesten uitdeelen en op die wijze den vrede herstellen.

Aan menige boerenwoning, die met een wingerd versierd was, lachten de heerlijke trossen druiven tusschen de gele bladeren u toe.

De noteboomen werden duchtig op slagen getrakteerd, zoodat de bladeren overal heenvlogen, de groene zaadoosjes opensprongen en de vruchten uit haar gevangenis te voorschijn kwamen. Op den grond, rondom de boomen, geleek het wel een slagveld: gebroken takken, geknakte en stukgeslagen bladeren lagen ver in het rond, als een gevolg van het oude volksgeloof, dat, hoe meer de noteboom in den herfst geslagen wordt, hoe meer vruchten hij het volgende jaar geeft.

Natuurlijk is die meening een dwaasheid. De rijke oogst hangt niet af van de meerdere of mindere kastijding van den boom, maar van God, die de vruchten doet groeien en daartoe den regen en de koesterende zonnearmte doet neerdalen. Maar zulk een volksgeloof valt niet gemakkelijk uit te roeien.

Aan alles was het te zien, dat de herfst was gekomen. In den tuin of langs de heining vermaakten de jongens zich met het geritsel der verwelkte bladeren, die zij, met de handen in de broekzakken, zoo aardig konden omwoelen; — de herfstdraden hechtten zich aan hoed of

jas van den wandelaar, — en 's morgens vroeg lag de rijm op de velden en weiden.

Het was een schoone dag in de maand October.

Aan het kleine huisje achter de smederij prijkte de wilde wingerd met een prachtig rood. Enkele bloemen in den tuin bloeiden nog. Op de bank voor het huis, daar, waar de herfstzon nog haar stralen heenzond, lag Peter, de groote, zwartwitte kater lang uitgestrekt te spinnen, ten teeken, dat hij zich verkwikte. Overigens was het stil, doodstil om het huisje.

Een oude vrouw zat aan het venster, waar een helder wit gordijn voor hing. Zij was eenvoudig, doch net gekleed. De witte haren waren zorgvuldig in een geplooid mutsje verborgen en boven haar oogen droeg zij een groen scherm. Haar vlijtige handen waren in voortdurende beweging, de eene naald na de andere werd afgebreid, zonder op te kijken.

Geen enkelen blik wierp zij naar buiten om het schoone herfstlandschap te bewonderen; geen aandacht schonk zij aan de voorbijgangers, zoomin als aan de karren, die bij de smederij stilhielden, — maar evenmin liet zij de oogen in haar kamertje rondwaren, hoewel het er zoo helder en vriendelijk uitzag, dat het u tegenlachte.

Onophoudelijk breide zij voort; slechts als de hamer in de smidse met zwaren slag op het aambeeld neerviel, kromp de oude vrouw menigmaal ineem, breide sneller en zuchtte er bij.

Het was heden bijzonder druk in de smederij, want de hamerslagen klonken onophoudelijk. Zij schenen de vrouw als een lied harer eigen smart, door vreemde stemmen gezongen en zij riepen het verleden in haar herinnering op.

O, hoe geheel anders was het toen!

Zij legde haar breiwerk in haar schoot, vouwde de handen daarover heen en dacht over het verleden na.

Dat had zij al zoo dikwijls gedaan.

Ja, toen was het geheel anders!

Hoe zonnig, hoe vriendelijk en bekoorlijk had het leven haar toegeschenen, toen voor dertig jaar baas Mertens haar als jonge vrouw zijn woning had binnengeleid.

De vroolijke lach van haar jeugdige lippen en het lustige lied uit haar heldere keel klonken tusschen de hamerslagen in de smederij naar buiten.

Als de boeren of de voerlui de helpende hand van den meester noodig hadden en een oogenblik wachten moesten, hielden ze intusschen een gezellig praatje met de opgeruimde, nette vrouw des huizes en dat kortte hun den tijd. De jonge vrouw leefde in de vaste overtuiging, dat wel niemand een gelukkiger lot beschoren was, dan haar. Zij waren welgestelde lieden, want aan werk ontbrak het baas Mertens nooit; haar man geloofde, dat hij de beste vrouw van de geheele wereld had en de boeren en de overige dorpsbewoners bewezen haar achting en toegenegenheid.

Elken avond, als zij de knieën boog, voor zij zich ter ruste begaf, kon zij van ganscher harte God danken voor het haar geschonken geluk en baas Mertens stemde er hartelijk mee in.

En toen er een knaapje geboren werd, scheen haar geluk het toppunt bereikt te hebben.

Maar helaas:

„Alles wisselt op deez' aarde,
Niets is bestendig hier beneên:”

Dat moest ook juffrouw Mertens al heel spoedig ervaren.

Andries bleef het eenige kind en zoo was het voor de ouders een uitgemaakte zaak, dat hij eenmaal, als zij oud en grijs waren, de smederij zou voortzetten. Zij moesten beiden hartelijk lachen, als zij aan die toekomst dachten, nu zijzelven nog jong en vol frissche kracht waren.

Toen Andries wat grooter werd, viel de eerste schaduw op het zonnige geluk in de smederij. De knaap was moeilijk te leiden en openbaarde al vroeg een onbuigzamen wil. Menige heilzame tuchtiging met vaders stevige hand viel hem ten deel; menige zucht steeg uit moeders hart op en menige traan werd heimelijk weggepinkt.

Andries werd ouder en kwam na zijn schooljaren in de werkplaats zijns vaders. Met tegenzin schikte hij zich naar den wensch zijns vaders, maar deed, zooals licht te begrijpen is, zijn werk niet van harte. Dat bemerkte zijn vader ook wel, maar hem durfde Andries met zijn klachten niet lastig vallen. Zijn moeder echter moest het dagelijks aanhooren, hoezeer hij een afkeer had van het handwerk zijns vaders; dat hij liever de wijde wereld in wilde en meer lust had de pen, dan den zwaren smidshamer te hanteeren; dat hij liever op een kantoor zat, dan in de zwarte werkplaats te staan.

Met ernst en zachtmoedigheid trachtte zij hem die gedachte uit het hoofd te praten, echter zonder gevolg.

Nu steekt er op zichzelf geen kwaad in, als de zoon wat anders wil worden, dan zijn vader. Hoe menigmaal gebeurt het, dat een jongen, wiens vader een ambacht uitoefent of een koopmanszaak drijft, liever in de boeken snuffelt en door de studie wordt aangetrokken, zoodat

hij een vurige begeerte heeft, om na zijn schooljaren, op de een of andere hoogere inrichting verder te leeren en te trachten onderwijzer, predikant enz. te worden.

Gelukkig leven we niet meer in den tijd van de oude Egyptenaren, toen de zoon worden moest, wat de vader was; zoodat als de vader een geleerde of een koopman was, de zoon ook geleerde of koopman moest worden, onverschillig, of hij er geschikt voor was of niet.

Maar anders wordt de zaak, als de zoon zich te vornaam acht voor het handwerk zijns vaders, als hij met minachting er op neer ziet en liever als een fijn heer wil gekleed gaan, dan in een blauw boezeroen met een paar grove vuisten het gereedschap te hanteeren.

Dan is het zondige hoogmoed en gelukkig de ouders, die aan deze neiging van hun kind niet toegeven. En zoo was het met Andries gesteld.

Niet de lust voor de studie, niet de begeerte om op andere wijze nuttig te zijn voor zijn medemenschen was oorzaak, dat hij de smederij zijns vaders wilde verlaten, maar de wensch om een gemaklijk leven te leiden en zooveel mogelijk te kunnen genieten van de wereldsche vermaken.

Ondanks zijn tegenzin, bleef Andries in de smederij.

Baas Mertens had een ijzeren wil.

„Een handwerk heeft een gouden bodem,” zei hij — „er loopen genoeg hongerlijdende pennelickers in de wereld rond, Andries zal hun getal niet vermeerderen, en het handwerk, dat den vader eert, zal den zoon geen schande aandoen — Andries wordt smid en daarmee uit.”

De man, die het harde ijzer wist te kneden en te buigen, wilde zich niet door zijn jongen de wet laten voorschrijven.

Wanneer zijn vrouw in een rustig uurtje hem te kennen gaf, hoezeer haar hart met zorg vervuld was, als zij aan Andries' toekomst dacht, troostte hij haar. „Marie,” zei hij dan, „ge moet u niet zoo bezorgd maken. Het ijzer is ook zoo niet bruikbaar, — eerst moet het in 't vuur en dan komen de hamerslagen, — en dan buigt het zich gewillig in den vorm, dien men hebben wil. God zal voor onzen jongen het rechte vuur wel vinden en de hamerslagen zullen niet ontbreken!”

Naar het lichaam was Andries de volmaaktheid in persoon; stevig gebouwd, breed geschouderd, sterk als een reus en van een fiere gestalte, maar ontoegankelijk en knorrig; niemand kreeg een vriendelijk woord van hem en met afschuw bekeek hij elken avond zijn zwarte handen.

Intusschen naderde de tijd, dat hij moest dienen.

Baas Mertens had besloten om Andries, als zijn diensttijd om was, vooreerst niet thuis te laten komen. Hij wenschte, dat zijn zoon eenige jaren bij andere smeden in de leer zou gaan, om zijn vak grondig te leeren, ten einde eenmaal als een bekwaam smid zijn dorpsgenooten ter zijde te kunnen staan.

Andries hoorde het plan zijns vaders, maar sloeg er weinig acht op, omdat hij vast besloten was, zich tegen zijns vaders wil te verzetten, en zijn eigen weg te gaan.

In den dienst beviel het Andries zeer goed. Hij werd oppasser bij een officier en daar hij een nette hand schreef werd hij dikwijls met schrijfwerk belast, terwijl de

tegenzin in 's vaders handwerk van jaar tot jaar toenam.

Toen de uniform weer uitgetrokken was, kwam Andries een paar dagen in de ouderlijke woning vertoeven, voor hij in de naburige stad bij een vriend zijns vaders in dienst zou treden. Baas Mertens had gezorgd, dat hij onder streng toezicht kwam, maar ook een goede gelegenheid had om nog veel kennis in zijn vak op te doen.

Intusschen verklaarde Andries zijn vader nu ronduit, dat hij liever dood was, dan smid te blijven. Zijn vader noemde hem een dwaas, en zei, dat hij hem nóch zijn toestemming, nóch zijn zegen zou geven, indien hij maar op goed geluk de wereld inging, om nù dit, dàn dat te probeeren, zonder ooit een nuttig lid in de maatschappij te worden. Hij moest daar eens rustig en kalm over nadenken.

Andries had niet lang werk gehad om een besluit te nemen. In denzelfden nacht verliet hij het ouderlijke huis, nadat hij uit vaders kas al het geld had meegenomen, dat er in was.

Een kreet van ontroering ging door het geheele dorp; de vlucht van Andries was het onderwerp van alle gesprekken; hier en daar gaf men in heftige verontwaardiging zijn hart lucht in allerlei verwenschingen, die Andries werden nagezonden.

Alleen in de smederij was het stil, doodstil; de blaasbalg kwam den geheelen dag niet in beweging, de hamer werd niet gehoord.

— „Laat hem zijn gang gaan, Marie,” zei baas Mertens op droeven toon tot zijn vrouw. — De Heere God zal hem wel in 't vuur brengen.”

Daarna ging alles weer zijn gewonen gang. Maar wat eerst aan beiden een onmogelijkheid had toegeschenen,

ja, waar zij beiden hartelijk om gelachen hadden, dat zij namelijk grijs zouden zijn, was in één nacht gekomen.

De hamer, die voor weinige dagen zoo krachtig op het aambeeld neerkwam, werd den baas plotseling te zwaar en de houding van den krachtig gebouwden man was zoo gebogen, als ware hij een oud man.

De oogen zijner vrouw waren rood van de vele heete tranen, die zij schreide. Hoe dikwijls zij die ook afveegde, onophoudelijk vloeiden nieuwe en menigmaal was het, alsof er een sluier voor haar oogen hing en zij de voorwerpen niet goed meer kon onderscheiden.

Baas Mertens en zijn vrouw waren in korten tijd oud geworden, hoewel zij nog in de kracht huns levens waren.

Het eene jaar na het andere ging voorbij, maar van Andries werd niets vernomen en in de smederij werd geen hartelijke lach, geen vroolijk lied meer gehoord.

Toen vijf jaren voorbij gegaan waren, werd de smid op het ziekbed geworpen en liet hij zijn vrouw spoedig alleen achter.

De beklagenswaardige vrouw boog zich over het gelaat van haar gestorven echtvriend, om zijn trekken zoo diep mogelijk in haar ziel te drukken; maar hoeveel moeite zij ook deed om de aan het oog ontspringende tranen te drogen, steeds bleef er een sluier voor haar oogen, die haar belette het gelaat van den geliefden doode te onderscheiden. En toen men den afgestorvene naar zijn laatste rustplaats had gebracht, werd die sluier van dag tot dag dichter, tot eindelijk voor altijd de nacht haar omgaf.

Al het schoone dezer wereld, al de kleurenpracht der

Het gebed eener moeder.

**

aarde ging voor haar over in zwarte duisternis! Het was en bleef nacht voor haar!

„Zij heeft zich de oogen uitgeweend om Andries,” zei men in het dorp, — „mogen de tranen hem branden als een onuitblusschelijk vuur!”

Het geheele dorp betoonde hartelijke deelneming in het droeve lot der weduwe.

De oudste knecht hield het toezicht over de smederij en zorgde, dat alles zijn gewonen gang ging. Hij was de zoon van welgestelde ouders en had zich in het dorp een toekomstige levensgezellin uitverkoren. Weldra nam hij de smederij van de weduwe Mertens over en deze betrok het kleine, vriendelijke huisje achter de smederij, om hier haar overige jaren in rouw en droefheid te slijten.

Het is te begrijpen, dat het haar aan bezoek niet ontbrak. Daar ieder diep meelijden met haar had, kwam jong en oud haar getrouw den tijd korten, of haar troosten. Menigeen vertoefde gaarne bij de blinde vrouw, die een voorbeeld van geduld en lijdzaamheid was. Nooit klaagde, of morde zij over haar lot, — zij droeg haar leed met stille berusting. Spoedig kende zij iederen bezoeker al dadelijk bij het binnenkomen aan zijn gang, ja soms, als zij nog in het tuintje waren, zei ze menigmaal: „Daar komt die of die!”

Iedereen zag zat zij aan het venster te breien en niet te verwonderen is het, dat haar gedachten steeds bij haar gestorven echtvriend en den verloren zoon waren. Dag en nacht smeekte zij den Heere om haar afgedwaald kind terug te brengen.

Menigmaal kromp haar hart ineen, als zij den smids-hamer hoorde klinken, die haar zoo indrukwekkend aan de vervlogen tijden en aan haar verloren geluk herinnerde.

Het breiwerk had zij in haar schoot gelegd en van onder het groene scherm rolde de eene traan na de andere over het gelaat.

„Andries! Andries! God erbarme Zich over hem,” fluisterde zij.

De zon was ondergegaan.

Met vluggen tred naderde een jong, vroolijk meisje het kleine huisje achter de smederij. Het was Grietje, de dochter van den meester van het dorp.

De luie, slaapdronken kater keerde haar den kop toe, stond in een oogenblik op zijn vier pooten, vormde met zijn rug een grooten boog en was met één sprong bij het jonge meisje en streek spinnend langs haar kleed.

„Peter, luie Peter!” zei Grietje en bukte zich om het dier te streelen.

Juffrouw Mertens had haar breiwerk ter zijde gelegd, toen zij voetstappen hoorde. Zij wist, wie daar kwam. Grietje was de lieveling van de blinde vrouw. Mocht zij ook voor iedereen haar leed en bittere smart verzwijgen, — voor het vrome, verstandige meisje ontsloot zij haar hart.

„Goeden avond, Grietje!” riep ze de binnentredende toe en stak de hand naar haar uit. „Het is goed, dat je komt, ik verlangde zoo naar u.”

„Goeden avond, juffrouw Mertens,” hernam Grietje op hartelijken toon en ging naast haar zitten.

„O, u hebt geweend!” zei ze plotseling. „Wat is er gebeurd?”

„Grietje, neem den Bijbel en lees mij de geschiedenis voor van „den verloren zoon.” Ik ken ze wel van buiten, maar als ik ze van een ander hoor, vind ik er altijd nog meer troost in.”

Grietje nam den Bijbel en las, en toen zij klaar was met het lezen van Lukas 15 : 11-32, vroeg juffrouw Mertens: „Wat denk je, Grietje, zou de verloren zoon wel tien jaren, tien lange jaren zijn weg gebleven?”

„„O stellig, nog veel, veel langer,” hernam Grietje, — en toch kwam hij terug!”

„Tien jaren schijnen in ons stille dorp een zeer lange tijd, maar daar buiten in de wereld, waar alles in vliegende vaart door elkander jaagt, en in de groote steden, waar de zon nauwelijks haar stralen kan doen schijnen, — zooals vader zegt — moet de tijd wel als met vleugels den menschen ontsnappen.”

„Ja, daar buiten in de groote steden,” herhaalde juffrouw Mertens, „waar de zonde rondsluipet en de misdaad door den nachtelijken sluier wordt toegedekt! O, Grietje, mijn Andries, mijn jongen!

Het is, of mij heden de keel wordt toegeknepen en het hart mij ontzinkt en ik weet niet waarom.

Ik voel in mij een sterken aandrang om mij op de knieën te werpen en te bidden — om meer dan anders te bidden voor de ziel van Andries. — Zou hij werkelijk verloren zijn?—O God, behoed mijn kind! mijn Andries!”

„God zal het gebed eener moeder niet afwijzen, wees daar gerust op, lieve vrouw!

Vader heeft mij zoo dikwijls de geschiedenis verteld van Monica, de vrome moeder van een goddeloozen zoon, die menigmaal haar nood klaagde aan bisschop Ambrosius. Deze troostte haar eens met de woorden: „Moeder, geloof mij, een kind van zooveel tranen en gebeden kan niet verloren gaan;” en die goddelooze zoon is later de beroemde kerkvader Augustinus geworden, die duizenden ten zegen is geweest.

Zoo wij het Hem maar vragen, zal Hij Andries wel bewaren en weer terugbrengen.

„*Bid zonder ophouden,*” zegt ons 's Heeren Woord.”

„Grietje, ik bid al sedert tien jaren dag en nacht voor hem, en nog is hij niet weergekeerd.”

„De Heere kent Zijn tijd,” zegt vader altijd.

De blinde knikte toestemmend en toen Grietje opstond om te vertrekken, zei juffrouw Mertens:

„Ach Grietje, help mij heden nacht bidden voor Andries. Jezus zegt: „*Waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in het midden.*” Al doet gij het thuis en ik hier op mijn legerstee — zoo komen wij toch met hetzelfde doel voor Zijn Genadetroon.”

Diep in den nacht, toen alles stil was in het dorp en ieder zich verkwikte door een versterkenden slaap, lag een moeder wakker op haar legerstee. Tranen ontsprongen telkens weer aan haar oogen; zij hief de gevouwen handen ten hemel en bad onophoudelijk: „O God, behoed mijn Andries!”

IN DE HOOFDSTAD.

Wij begeven ons naar de residentiestad.

Het is reeds laat in den avond. Boven de huizenzee breidt zich de helderblauwe, nachtelijke hemel uit.

Hoe heerlijk flonkeren de sterren aan het firmament.

Hoe meelijdend zien die vriendelijk schitterende lichtjes neer op de wolken van damp en gas, die als met onheil bezwangerd boven de stad zweven.

Immers, al is het middernachtelijk uur niet verre meer, in de breede straten en op de pleinen is nog alles leven en beweging. Koffiehuizen, concertzalen, winkels — alles schittert nog in een zee van licht, alles dwarrelt dooreen en geeft zich over aan het genot.

Het is, alsof de nacht in den dag herschapen is.

Maar in die reuzenstad bevinden zich ook nauwe, donkere straten, en stegen, waar van die drukte en beweging, dat gejubel en getier niets te bemerken is; waar diepe stilte heerscht.

Een enkel menschelijk wezen ziet men hier op dit uur nog rondsluipen, of den hoek van een straat omslaan, als had hij een boos geweten.

Hier huist de armoe — de ellende. Hier wordt de misdaad uitgedroefd.

Volg mij maar naar de een of andere herberg, die in dit gedeelte der stad op enkele hoeken der straten de rust der bewoners stoort.

Wij treden een vertrek binnen, wel groot, maar laag van verdieping, waar de lucht vervuld is met de dampen van tabak en sterken drank, zoodat u de adem bijna benomen wordt en de oogen u pijn doen.

Welk een tooneel ontwaren we. Luid en woest geraas, gemeene taal, goddelooze woorden gaan van het eene tafeltje naar het andere. Hier slaat de een met zijn vuist op tafel, dat de glazen rinkelen; dàar stoot de ander een afgrijslijken vloek uit. Terwijl thuis vrouw en kinderen bijna verhongeren, houdt de man en vader in de ééne hand de vuile speelkaarten, in de andere het borrelglas en kijkt met gierige blikken naar iedere kaart, die zijn meespelers opwerpen.

Liefst wilt gij deze plaats zoospoedig mogelijk verlaten.

Toch moet ik u verzoeken nog even met mij verder het vertrek binnen te gaan tot in gindschen hoek.

Daar zitten aan een tafeltje vier mannen, die zoo dapper drinken en dampen, dat men hun gelaatstrekken nauwelijks kan onderscheiden. Ze zijn in druk gesprek, echter op fluisterenden toon.

Het is moeilijk in hun gelaatstrekken, waarop de gemeenheid haar stempel heeft gedrukt, nog iets van Gods evenbeeld te bespeuren en zich voor te stellen, dat in zulke verdierlijkste wezens nog een onsterfelijke ziel woont.

Een van de vier diepgezonkenen ziet er al zeer woest uit. Op het sterk gespierde lichaam staat een hoofd met zwart haar en een verwilderden baard, terwijl onheilspellende oogen u uit het vale gelaat aanblikken.

Het schijnt, dat hij het drukker heeft dan de anderen; hij voert voornamelijk het woord, terwijl de anderen meer toehoorders zijn. In woeste razernij grijpt hij met zijn stevige vuist het voor hem staande glas en drukt het samen, dat het in scherven valt en tegelijk het bloed langs zijn handen vloeit.

Hij veegt het met de mouw van zijn jas af en spreekt tandenknersend: „Het behoeft niet juist mijn bloed te zijn! — Vandaag is het Woensdag,” aldus gaat hij voort, — „in den nacht van Zaterdag op Zondag is het de geschiktste tijd, — toevallig heb ik gehoord, dat de patroon op reis gaat, dus valt de zaak dan gemaklijker, — zorgt voor de noodige werktuigen.”

„Alsof wij nieuwelingen zijn,” bromde de één.

„Kan niemand ons beluisteren?” vroeg een ander.

„Lafaard!” scheldt de aanvoerder, „ben je bang voor bloed?”

Hij neemt een vuil notitieboekje uit zijn jaszak, scheurt er een blaadje uit en teekent zeer nauwkeurig de wijze, waarop zij hun goddeloos plan zullen uitvoeren, terwijl de anderen de hoofden bij elkaar steken en aandachtig naar zijn aanwijzingen luisteren.

De woordvoerder staat eindelijk op, scherpt de anderen nog eenmaal in: „Denkt er om, in den nacht van Zaterdag op Zondag,” en daarop verlaat hij het bedompte lokaal, zonder den anderen ook maar een enkelen blik te verwaardigen.

Reeds te lang hebben we in die treurige omgeving vertoefd.

De man, dien we daar zooeven de herberg zien verlaten, schreed voort van de eene straat in de andere, in steeds nauwere stegen, tot hij eindelijk voor een achterhuis stilstond en in de duisternis rondtastte. Hij stak een lucifer aan en klom al hooger, schopte een deur van een zolderkamer open en trad er binnen.

Hij stak weer een lucifer aan.

Vier ledikanten met vuile, gescheurde stroozakken stonden er in het vertrek, dat slechts een enkel luik van glas voorzien in het dak had, waardoor het licht kon vallen. In wanorde lagen de kleedingstukken hier en daar neergeworpen; het snorken van drie slapers drong in zijn oor en de bedorven lucht benam hem den adem.

Hij wilde het luik openen om frissche lucht in te laten, maar daar hij niet gauw genoeg den grendel kon vinden, stiet hij met zijn vuist het glas stuk.

Geen der drie slapers werd er wakker van en de woeste man wierp zich op het vierde strooleger.

„Spoedig zal het anders worden,” bromde hij tusschen de tanden, denkende aan den treurigen toestand, waarin

„God zal het gebed eener moeder niet afwijzen, wees daar
gerust op, lieve vrouw!” [blz. 16.]

hij thans verkeerde en den vetten buit, dien hij met zijn kameraden hoopte machtig te worden.

Vervuld met zondige gedachten en misdadige plannen, viel hij in slaap. Midden in den slaap begon hij plotseling te kreunen; een vreeslijke droom hield hem gevangen; hij kon niet wakker worden en was niet in staat zich te verroeren. Het was, als knielde een vrouw voor zijn bed, zij had de armen uitgestrekt en de gevouwen handen lagen op zijn borst. Zij had de gelaatstrekken zijner moeder, die hij in geen tien jaren gezien had, — en toch kon het zijn moeder niet zijn, — immers zijn moeder was nog in de kracht haars levens en zij, die voor zijn bed neerknielde, had sneeuwwit haar. De vrouw stond op en boog zich over hem heen, terwijl de gevouwen handen als een zware last op zijn borst drukten. Maar wat hem het meest deed ontstellen en de verschijning te vreeslijker maakte, was, dat hij in het gelaat geen oogen, doch slechts twee holle oogkassen zag, waaruit aanhoudend tranen vloeiden.

En die tranen vielen op zijn gezicht en zijn borst en iedere traan brandde hem als gloeiend ijzer.

Hij wilde schreien, maar kon niet.

En altijd dieper boog zich de vrouw en steeds rijker vloeiden de tranen, en de woorden: „O God, behoed mijn Andries!” hoorde hij telkens over haar lippen komen.

Hij wilde schreeuwen, maar kon niet.

Hij trachtte zich te bewegen, maar 't was, of zijn armen en beenen geketend waren, en de tranen der vrouw brandden steeds dieper in zijn borst.

Toen hij eindelijk onder hevig steunen en kermen de oogen opende, wilde het schrikbeeld niet wijken. Terwijl

zijn kameraden geweldig snorkten, zag hij in de donkere kamer voortdurend de gedaante der vrouw met de gevouwen handen, en hoorde hij nog steeds haar geroep: „O God, behoed mijn Andries!” in zijn ooren weerklinken.

Den woesten man, die voor geen misdaad terugdeinsde, stond het angstzweet op het voorhoofd. Gaarne had hij willen opstaan en wegvluchten, maar — waarheen?

Daar voor de deur wilde de gestalte niet wijken, — daar kon hij niet voorbij. Zoo zat hij overeind op zijn ellendig strooleger te wachten, tot het dag werd en het gezicht zou verdwijnen.

Het vreeslijk nachtgezicht had hem plotseling in herinnering gebracht, dat hij een moeder en een vader had — het ouderlijk huis met zijn gezellige woonkamer kwam hem voor den geest.

Maar dat ouderlijk huis had hij vrijwillig verlaten, met zonde beladen — en zijn moeder zou niet voor hem bidden, zij kon hem slechts vloeken — hem, den ont-aarden zoon.

En juist nu scheen het den onverlaat, als wenkte de smederij zijns vaders hem vriendelijk toe, als zag hij het vuur in de smidse vroolijk flikkeren, en als hoorde hij den zwaren hamer op het aambeeld — en hij kermde luid.

Tien jaren waren verlopen, tien lange jaren, sedert hij hooghartig, in alle stilte dat vaderhuis had verlaten, daar hij meende, voor wat beters in de wieg te zijn gelegd, dan steeds den smidshamer te moeten zwaaien.

Hij was naar de hoofdstad gegaan. Niet alleen wilde hij als heer gekleed gaan, maar ook zooveel mogelijk genieten van al wat een wereldstad aan wereldsch genot kan aanbieden.

Spoedig had hij een betrekking gekregen als klerk op een voornaam kantoor, maar hij geraakte ook al heel gauw in kennis met vrienden, die hem den weg wezen naar allerlei plaatsen, waar hij zijn geld gemakkelijk kon kwijt raken.

Drank en spel waren oorzaak dat hij de eene betrekking na de andere verloor en weinige jaren na zijn aankomst in de stad, geraakte hij aan lager wal.

Hij bezocht de herbergen in de achterbuurten en kwam daar in kennis met mannen, die zijn hoofd en hart met giftige en ontevreden gedachten vervulden.

In plaats van zich zelve als de oorzaak van zijn treurigen toestand te beschuldigen, leerde hij daar de beter door 't lot bedeeden als overtreders van de rechten des volks, als vijanden hunner ondergeschikten beschouwen en in die school maakte hij snelle vorderingen.

Haat en toorn tegen wet en recht groeiden in hem van dag tot dag en deze werden gevoed door slecht gezelschap en door slechte bladen, die men hem heimelijk toestopte en die hij maar al te graag las.

Op deze wijze zonk hij al dieper, pijlsnel ging het met hem naar beneden, — thans was hij pakhuisknecht in een groot magazijn.

Onder razen en vloeken deed hij zijn dagelijkschen arbeid en zat iederen avond met woeste kameraden in afschuwelijke lokalen zijn zuur verdiende penningen te verdrinken en in allerlei verwenschingen los te barsten tegen allen, die het beter hadden dan hij, — en voor weinige uren had hij met zijn makkers het misdadige plan beraamd, om bij zijn patroon in te breken — en mocht het noodig zijn, — zelfs voor een moord niet terug te deinzen.

Zoo ver was het met Andries Mertens gekomen, die zich te goed rekende, om den smidshamer te hanteeren en zich te verheugen in een rustig leven in de vriendelijke, ouderlijke woning. — Nu zat hij onder misdadigers, was hun bondgenoot en lag op een zolderkamer op een ellendig strooleger.

Hunkerend naar het daglicht, keek hij met vurig verlangen naar het luik, of het nog geen dag werd, om van het schrikbeeld bevrijd te worden. Immers op klaarlichten dag vlieden de spookgestalten van den nacht!

Maar de morgen liet zich wachten en de uren duren lang, als angstige gedachten door het hoofd gaan.

Eindelijk werd het dag, en Andries was de eerste, die het slaapvertrek verliet, om in den gewonen dagelijken arbeid verstrooijing te zoeken en zoo spoedig mogelijk zich in den gewonen gedachtengang te verplaatsen.

Maar te vergeefs! —

Het beeld der oude vrouw vergezelde hem overal; uit alle hoeken schenen haar gevouwen handen zich naar hem uit te strekken.

Zou zijn moeder zijner nog gedachtig zijn?

Zou zijn moeder nog voor hem bidden, voor hem, die op weg was een misdadiger te worden?

Het angstzweet stond hem op het voorhoofd en dat hij niet bijzonder spraakzaam was, is niet te verwonderen. Terwijl hij anders allerlei gemeene en lasterlijke taal uitsloeg, kwam er nu geen woord over zijn lippen.

De andere knechts keken hem schuw van terzijde aan, verwonderden zich en wisten niet, wat zij er van denken moesten. Niemand durfde hem echter naar de redenen dezer onverwachte verandering vragen; niemand waagde

het een gesprek met hem aan te knopen; ieder was bang voor hem.

Toen de avond kwam en Andries zich op weg begaf naar de gewone plaats van samenkomst, bleef hij plotseling stilstaan, keerde zich om en richtte zijn schreden naar de straten en pleinen, waar meer leven en beweging was.

Het was hem niet mogelijk de herinnering aan de gezellige huiskamer zijner ouders, aan het droomgezicht van den vorigen nacht in dien vuilen, bedorven dampkring te binnen te brengen. Hij begon te vergelijken, telkens weer te vergelijken, wat hij was en wat hij had kunnen zijn en telkens moest hij zich afvragen, wie de schuld droeg van den treurigen toestand, waarin hij zich bevond en dan kon het antwoord niet twijfelachtig zijn.

Had hij al die jaren de schuld op anderen geworpen, — in den vorigen nacht was zijn geweten ontwaakt en was hij tot het inzicht gekomen, dat hij slechts door *eigen* schuld al dieper gezonken was. Uit de ontevredenheid met den stand, waarin hij geboren was; met de omgeving, waarin God hem geplaatst had, — was de eene booze gedachte na de andere bij hem opgerezen en was ten slotte het plan tot de misdaad gerijpt.

En hij was de eenige zoon van achtbare lieden!

Als een paradijs, als een verloren paradijs stond daar op eens de vaderlijke smederij voor zijn geestesoog. En den derden nacht zou de misdaad gepleegd worden, waarvan hij de voornaamste aanlegger was, — dan zou hij zich aan het eigendom zijns meesters vergrijpen en wellicht zijn handen met bloed bezoedelen!

Onrustig en door gewetenswroeging gekweld, zocht

hij zijn ellendig strooleger op, zonder dezen avond de herberg bezocht te hebben — wat anders zijn gewoonte niet was.

Nauwlijks was hij ingesluimerd, of het droomgezicht, van den vorigen nacht kwam hem opnieuw verontrusten. Het scheen zelfs, dat de handen der biddende gestalte zich vaster op zijn borst drukten, dat haar tranen heeter brandden, haar woorden smeekender klonken.

En weer ontwaakte Andries in het zweet badende en bracht hij den nacht wakende door, gekweld door angst en berouw.

Het gruwelstuk, dat hij met zijn makkers had beraamd en dat weldra zou worden uitgevoerd, begon hem thans zwaar op het hart te wegen, — hij kon er geen deel aan nemen, — hij beefde er voor terug, en hoe vurig hij ook wenschte, dat het niet tot uitvoering zou komen, hij wist niet, hoe het te voorkomen.

Hield hij zich er buiten, zoo wist hij heel goed, dat zijn kameraden de zaak zouden doorzetten en hij kende ze genoeg om te weten, dat, als hij ze in hun boos opzet wilde tegengaan, zij niet aarzelen zouden, hun handen met zijn bloed te bevleken.

En weer ging er een dag voorbij, en schuw en angstig keken de overige knechts in het magazijn naar den woesten Andries, die stil en in zichzelf gekeerd, zijn werk deed. — Zij wisten niet, wat zij van hem denken moesten.

De nacht bracht Andries hetzelfde droomgezicht, dezelfde kwelling.

Toen was zijn besluit genomen. In den vroegen morgen ging hij, in plaats van, als naar gewoonte zich naar het pakhuis te begeven, naar het kantoor en vroeg om zijn patroon te mogen spreken.

Eenigszins verwonderd, maar vriendelijk vroeg mijnheer Werner, wat er van zijn verlangen was. Met terneer geslagen oogen en in opgewonden taal bezwoer Andries hem, de voorgenomen reis niet te ondernemen. Hij deelde hem mee, welk misdadig voornemen hij en zijn makkers hadden opgevat, zonder hun namen te noemen en stelde zichzelf ter beschikking om de verdiende straf te ondergaan. Ten slotte spoorde hij hem aan tot de noodige waakzaamheid, opdat het plan zou mislukken.

Het spreekt van zelf, dat mijnheer Werner ook zonder die aansporing, nu hij gewaarschuwd was, de noodige maatregelen wel nemen zou.

„Mertens,” zei mijnheer Werner, toen Andries uitgesproken had, — „zie mij eens goed aan en zeg mij, wat u er toe gebracht heeft, dat gij uzelf komt aangeven?”

Den woesten man overviel een huivering; een oogenblik keek hij in het zachtmoedige, vriendelijke gelaat van zijn patroon, maar sloeg terstond weer de oogen neer.

De man, die voor hem stond, had hem nooit eenig leed gedaan; hij werkte van den vroegen morgen tot den laten avond, had een groot aantal arbeiders in zijn dienst, verschaft hun het dagelijksch brood voor hun gezinnen en dat hij daartoe in staat was, werd hem als een misdaad aangerekend en men zou hem zoeken te bestelen.

Hoe laag en verachtelijk scheen Andries thans in zijn eigen oogen! Andries zweeg en eerst nadat mijnheer Werner hem door vriendelijk aandringen tot spreken had trachten te brengen, schepte hij moed en vertelde hem alles, van het oogenblik, dat het hij ouderlijk huis

had verlaten, tot op den vreeslijken droom in de laatste nachten.

Mijnheer Werner was diep geroerd! —

„Als blinden loopen die ongelukkigen hun verderf te gemoet,” zei hij meer tot zichzelf, — „en zij laten zich slechts door blinden leiden.”

„Gij moet een vrome moeder hebben,” zei hij daarop tot Andries, — „laat ik u een goeden raad geven: keer naar uw dorp terug en wel zoo spoedig mogelijk. Dank uw moeder en bovenal, dank God, die uw moeder als middel tot uw redding heeft willen gebruiken.”

Tranen rolden over het vale gelaat van den woesten man, — er was toch nog een vonkje zielenadel in zijn hart aanwezig, — al was het diep begraven onder een berg van ruwheid en uitspatting. Misschien zal die vonk eerlang een vuur in zijn binnenste worden, dat alle laagheid en gemeenheid zal verteren. Reeds straalde de glans uit zijn verwilderde trekken; het van toorn en haat gloeiend oog kreeg reeds een zachtere uitdrukking; een heimwee naar het verloren paradijs, naar de ouderlijke woning maakte zich van zijn ziel meester.

Zwijgend en met betraande oogen luisterde hij, toen mijnheer Werner hem onder het oog bracht, hoe dwaas hij deed, met zijn vertrouwen te schenken aan die zoogenaamde volksvrienden en hen blindelings te volgen zonder te onderzoeken. „Geloof mij, mijn vriend,” zei hij „deze menschen beloven u een gelukkig leven, doch slechts langs een weg van zonde, misdaad en bloed, zonder u ooit het ware geluk te schenken. Zij ontnemen den mensch het beste, dat hij bezitten kan: eerbied voor God en achting voor den naaste; zij hebben den mond

vol van een vrijheid, die de ergste dienstbaarheid der zonde is en verstikken elk edel gevoel."

Andries kon geen woord daartegen inbrengen, hij wist uit eigen ervaring, dat, hetgeen zijn meester zei, de volle waarheid was zonder de minste overdrijving.

„Ga naar uw dorp terug, Mertens," aldus besloot mijnheer Werner vriendelijk — „naar uw moeder, die u van het verderf gered heeft, en is het u daar te eng, kom dan bij mij terug, ik wil u weer in mijn dienst nemen."

„Maar" — begon Andries aarzelend. —

„Je hebt geen geld," viel mijnheer Werner hem in de rede, — en je zoudt gaarne . . ."

„Nee, dat nooit, neen!" riep Andries heftig, toen de man, dien hij had willen berooven naar zijn lessenaar ging en er een bankbiljet uit kreeg — „gij — zoudt mij toch aanklagen, en . . ."

Meelijdend zag mijnheer Werner den arbeider aan: „En zoo het gebed eener moeder beloonen! — haar den weergevonden zoon nog langer onthouden? — Ik zou mijzelfen daar weinig goed mee doen. Tegen de inbraak zullen wij maatregelen nemen, daar behoeft ge u niet bezorgd over te maken, — en ga nu, Mertens, en God zij met u. — Hier is uw achterstallig loon."

Hij drukte Andries een briefje in de hand en duwde hem de deur uit, eer deze nog een woord van dank had kunnen uiten.

WEERGEKEERD.

Als gewoonlijk zat juffrouw Mertens aan het venster met haar breiwerk in de hand. Acht dagen waren verlopen, sedert de herinnering aan Andries' toestand zoo geweldig haar hart bestormd had en zij aan Grietje van den meester had gezegd, dat zij zoo beangst was om Andries.

Dag aan dag had zij zich de geschiedenis van „den verloren zoon” laten voorlezen en was blijven volharden in het gebed.

O! mocht het eind eens zijn, zooals het in den Bijbel staat; dat de verloren zoon terugkwam.

Sedert acht dagen lag eigenlijk haar breiwerk in haar schoot onder haar gevouwen handen. Zij had zooveel te denken; zij trachtte zich voor te stellen, hoe het er wel uitzag, daar buiten in de groote wereld, waarvan zij alleen maar iets wist van hooren zeggen. —

Haar wereld had enge grenspalen: die reikte niet verder dan tot het dorp B. omtrent vijf kwartier van daar verwijderd.

Velen hadden haar gezegd, dat het zoo schoon was in de wereld daar buiten, — anderen — en dit waren de meesten, — dat de wereld slecht, was, en dat wie er in leeft, er in omkomt. — „O God!” riep zij meermalen zuchtend uit, „wie hebben nu gelijk?”

De zware hamerslagen uit de smederij weerklonken in haar woning en deden haar hart ineenkrimpen, zij weende bitter. Zij gevoelde zich zoo eenzaam en verlaten, ach, mocht zij nog eenmaal de stem van haar zoon hooren, nog éénmaal met haar vingers zijn gelaat,

dat zij helaas niet meer zien kon, betasten! Ach, slechts éénmaal! Al moest zij dan sterven, die prijs zou haar niet te duur zijn.

Grietje kon haar heden op den gewonen tijd niet bezoeken, haar werk liet het niet toe. De oude vrouw wist het.

De meid had de lamp op tafel gezet, maar zij bleef aan het raam zitten; voor haar maakte het geen verschil, of het licht of donker in de kamer was, — immers voor haar was het altijd nacht.

Dat Grietje nu ook juist niet kon komen! Zij had zoo'n behoefte aan een troostwoord, zoo'n begeerte om over Andries te praten en Grietje kon zoo innig met haar meevoelen, haar verkwikken door haar kinderlijk geloof.

De zon was reeds lang ondergegaan en de duisternis had zich over het dorp uitgespreid.

Omstreeks honderd schreden van de smederij stond in de hoofdstraat van het dorp een wandelaar. Hij leunde tegen de heining van een boomgaard. Hij scheen moe, zeer moe te zijn, — en toch was hij voorbij meer dan een herberg gekomen, die aan den ingang van het dorp, hem, als het ware, uitnoodigde zich daar neer te vlijen.

Telkens deed hij een schrede voortwaarts om terstond weer de heining op te zoeken, als kon hij dien steun niet missen.

Hij was zeer vermoeid!

Van uit de smederij klonken op eenmaal, na een lange pauze de slagen van . . . den zwaren hamer.

De vermoeide wandelaar kromp verschrikt ineen, bedekte het gelaat met beide handen en snikte; — het scheen, dat hij niet alleen zeer moe, maar ook bitter bedroefd was.

Na eenige minuten spande hij al zijn krachten in en ging met langzame schreden naar de smederij.

De deur was gesloten en de wandelaar keek door het venster in de werkplaats. Het vuur op de smidse brandde nog; de baas had juist zijn gereedschap neergelegd en sloeg den arm om een frissche, jonge vrouw, die hem een vroolijk kraaiend kind voorhield.

De wandelaar daar buiten wreef zich de oogen uit, — droomde hij? — Hij meende, de man, die daar bij het aambeeld stond, moest ouder zijn en de vrouw eveneens.

Een jongen kwam de straat in langs de smederij. De wandelaar hield hem aan en vroeg: „Zeg eens, kleine, woont baas Mertens hier niet in de smederij?”

„Baas Mertens?” herhaalde de jongen, „die is al vijf jaar dood.”

„Al vijf jaar dood!” zei de wandelaar hem langzaam na, en zijn stem klonk anders dan straks. „En de vrouw?”

„Weet u dan nergens van?” vroeg de knaap op zijn beurt. „De blinde smidsvrouw woont daar in dat kleine huisje achter de smederij, — ge kunt hier het verlichte venster zien.”

„Ik weet van geen blinde smidsvrouw,” zei de wandelaar op eenigszins ruwen toon, en hield den jongen vast, die verder wilde gaan. — „Ik meen vrouw Mertens.”

„Nu ja, die is 't juist,” hernam de knaap, — „de menschen zeggen, dat zij haar oogen uitgeweend heeft om haar zoon Andries, die weggeloopt is.”

De wandelaar liet den knaap los, die vroolijk fluitend verder ging, terwijl hij, als door een bliksemslag getroffen naar een steunsel zocht, om te kunnen blijven staan.

Als vernietigd zonk hij ineen! — Zijn vader in het

graf sedert vijf jaren! Zijn moeder blind! blind! — —
Zij heeft zich de oogen blindgeweend om Andries!

Het suizelde hem in de ooren, het schemerde hem voor de oogen, — zijn hart kromp ineen, als moest hij sterven.

Daar verrees voor zijn zielsoog weer het droomgezicht, dat hem zulke angstige nachten had bezorgd; hij zag de eerwaardige gestalte met het sneeuwwitte haar, de holle oogkassen en de gevouwen handen en opnieuw dreunde het in zijn ooren: „O God, behoed mijn Andries!”

De tien jaren, die achter hem lagen met al hun donkere uren schenen in zijn oogen als kinderspel, vergeleken bij de naamlooze smart en het ontzettend schuld-bewustzijn dezer weinige minuten.

Berouwvol was hij weergekeerd om de vergiffenis zijner ouders te vragen en een nieuw leven te beginnen. — De mond zijns vaders was gesloten — voor altijd; die mond kon het woord: „Vergeving” niet meer uitspreken; — zijn vader lag in het graf; — wellicht van hartzeer over hem!

Terwijl hij een losbandig, goddeloos leven leidde, had zijn vader den laatsten adem uitgeblazen, — had zijn moeder dag en nacht geweend, tot zij haar oogen had uitgeschreid en de macht haar omgaf!

En hij was hun eenige zoon!

Zijn vonnis was gevelde!

De straf voor een beraamde misdaad was hij ontkomen om hier in het dorp zijner geboorte, als op den drempel van het ouderlijke huis zijn vonnis te vernemen voor tien jaren, doorgebracht in lichtzinnigheid en zonde.

Hij wilde weg gaan, ver weg, — hij kon niet blijven om misschien een vloek van de lippen zijner moeder

te hooren uitspreken. — Waarom zou hij ook blijven! — Met het diepste berouw kon hij niet herstellen, wat hij verwoest had; — hij kon zijn vader niet uit het graf weerhalen; — hij kon zijn moeder haar oogen niet teruggeven.

O, dat droomgezicht, dat vreeslijk droomgezicht, dat hem uit zijn zondig leven had gewekt, om hem slechts voor die ontzettende waarheid te plaats.

Toch was er een gevoel van dankbaarheid in zijn hart, dat God hem van de dwaling zijns weegs had doen weerkeeren, en voor al de schatten der wereld zou hij niet tot zijn vroeger leven willen terugkeeren.

Hij gevoelde wel, dat hij zijn leven lang de gevolgen zijner roekeloosheid zou moeten dragen.

Er kwamen menschen aan. Andries richtte zich op om weg te ijlen. Zijn blik viel op het verlichte venster van het kleine huisje zijner moeder.

Hij richtte zijn schreden daarheen. — Slechts één blik, een enkelen blik wilde hij op het gelaat zijner moeder werpen en dan — vluchten met de wroeging in het hart.

Behoedzaam sloop hij tot aan het venster en keek naar binnen. Daar stond zijn moeder; — de tien jaren hadden haar vóór den tijd een oude vrouw gemaakt; — midden in de kamer aan de tafel, met sneeuw wit haar en een groen scherm voor de oogen. Andries had het willen uitschreeuwen van naamloos wee, toen hij zag, hoe zij al tastende van het eene voorwerp naar het andere schreed, tot zij haar gewone plaats aan het venster weer had ingenomen.

Andries boog zich zoo ver mogelijk naar voren en met de buitengewone opmerkzaamheid, aan blinden eigen, had juffrouw Mertens iets bijzonders gehoord en riep op luiden toon: „Is er iemand buiten?” Andries trok zich

een weinig terug en toen er geen antwoord volgde, scheen de blinde vrouw weer gerustgesteld, vouwde de handen in haar schoot en zuchtte diep.

„O God! behoed mijn Andries!” klonk het plotseling en duidelijk hoorbaar van haar lippen.

De luisteraar daar buiten wist opeens, dat hij niet mocht vluchten, maar zich voor zijn blinde moeder op de knieën moest werpen. Haastig stapte hij naar binnen, opende zonder kloppen de deur en stond in de kamer.

„Wie is daar?” vroeg de blinde.

Andries zweeg, 't was, of zijn keel werd dichtgeknepen, hij kon geen woord uiten.

„Grietje is het niet,” — zei ze onrustig, „het is een man, ik ken zijn stap niet.”

„Moeder, moeder!” schreeuwde Andries, deed een paar schreden naar voren, wierp zich voor de blinde neer, greep haar sidderende handen en zei weer:

„Moeder, moeder! erbarm u, — stoot mij niet van u, — vloek mij niet!”

De blinde was als wezenloos; haar handen beefden; zij wilde spreken, maar kon geen woord uitbrengen; — zij maakte haar handen los en betastte het hoofd en het gelaat van den nevens haar geknielden man en plotseling sloeg zij haar armen om Andries' hals, boog zich tot op zijn hoofd neer en sprak op zachten toon, als aarzelde zij om het te gelooven:

„Andries! Andries! o God, werkelijk mijn zoon, mijn verloren zoon!”

Tranen ontrolden haar oogen en vielen op zijn gelaat. — O, wat brandden zij, hoewel het vreugdetranen waren!

„Moeder!” kreet Andries, „moeder, ween niet; uw tranen branden als vuur!”

Daar buiten zei men mij, dat gij uw oogen hebt uitgeschreid om Andries. — Een knaap vertelde het mij en wist niet, dat ik de schuldige was. —

O moeder, schenk mij uw vergiffenis en laat mij dan heengaan.”

„Andries, Andries! gij zijt pas gekomen en wilt gij mij nu weer verlaten? Waarom wilt gij heengaan? — Ik ben zoo lang eenzaam geweest.”

„Moeder, ik ben een slecht mensch, — en geen berouw kan die laatste tien jaren van ellende uitwisschen. O, mijn God, wat heb ik gedaan? Vergiffenis! Vergiffenis!”

Juffrouw Mertens legde haar hand vaster op het hoofd van haar zoon:

„*Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden,*” zei ze zacht.

Thans ontsprongen de tranen aan het oog van den woesten, maar nu getemden man.

Tranen, waarover de Engelen in den Hemel zich verblijdden, want het waren tranen van diep berouw over een leven in de zonde doorgebracht.

God had het gebed zijner moeder verhoord, den woesten man tot staan gebracht en als den verloren zoon doen weerkeeren.

De vriendelijke, troostrijke woorden zijner moeder vielen als balsem op zijn gewonde ziel, waren als de koesterende stralen der lentezon, die voor goed de ijskorst doen smelten!

En zijzelve ondervond thans de waarheid van het woord, waarmee Grietje haar en waarmee bisschop Ambrosius de vrome Monica getroost had.

Zij had wat tranen geschreid!

Zij had wat gebeden opgezonden!

Wie zal beschrijven, wat op dit oogenblik in het hart van moeder en zoon omging?

Eén, wiens oogen de gansche aarde doorloopen, zag met Zijn vriendelijk oog op moeder en zoon neer en verkwikte beiden door Zijn liefde.

Toch kon het fel geschokte gemoed van Andries niet in eens tot rust komen, evenmin als de door den orkaan kokende golven, ook bij ingetreden windstilte, plotseling een spiegelgladde vlakte vertoonen.

„Moeder, hebt gij mij niet gevloekt?”

„Andries, kan een moeder haar zoon vloeken!”

„Maar vader?”

„Vader heeft gedacht, dat de Heere u in Zijn smeltkroes zou nemen, om u te louteren.”

Andries zweeg en knikte.

„Zet u naast mij neer,” zei de blinde, „en geef mij uw hand, dat ik weet, dat gij bij mij zijt en bij mij blijft.”

„Ach, hoe jammer, dat Grietje nog niet weet, wat groote dingen de Heere aan mij gedaan heeft!” — Toen ik voor acht dagen zoo beangst was en haar mijn nood klaagde, dat mijn gebed maar geen verhooring vond, — troostte ze mij en sprak: „De Heere kent Zijn tijd.”

„Voor acht dagen, Moeder?” zei Andries, die slechts op deze woorden acht geslagen scheen te hebben. — „Voor acht dagen? Wat was er voor acht dagen?”

„Ik weet niet, Andries, wat het was. Meer dan anders voelde ik mij gedrongen aan u te denken en voor u te bidden. Het was mij, als dreigde u een groot gevaar, — ik was zoo beangst, dat ik drie lange nachten niet heb kunnen slapen; ik moest waken en bidden, bidden, dat

dat God u bewaren mocht, Andries, — en ik wist niet waarom. Mijn hart liet mij geen rust.”

„Ik weet wel waarom, Moeder!” zei Andries diep bewogen — „uw gebeden hebben mij voor een misdaad behoed en mij in uw armen teruggevoerd.”

Met een stem, bevend van aandoening, gaf hij een getrouw verslag van het goddelooze plan, dat hij met zijn kameraden had willen uitvoeren en hoe haar gebed de beschermende muur was geweest, die hem voor den val in den afgrond bewaard had.

„God is groot! God is genadig!” riep de blinde eindelijk uit, nadat zij na geruimen tijd van ontroering geen woord had kunnen uitbrengen.

Hoe groot is toch het voorrecht van kinderen, die een moeder hebben, die voor hen bidt!

Voor hoe menig gevaar worden zij behoed door het gebed hunner moeder!

„Daar komt Grietje!” zei juffrouw Mertens plotse-
ling en voor de deur nog geheel open was, riep ze:
„Grietje, Grietje, Andries is er!”

„God zij gedankt!” zei Grietje en keek een weinig schuw, maar vriendelijk naar den somberen man. —
„Hij moest komen.”

Eer er nog verder een woord gesproken werd, was Grietje weer verdwenen; zij wilde de eerste ontmoeting tusschen moeder en zoon niet storen.

Als een loopend vuurtje verspreidde zich het groote nieuws door het geheele dorp. Overal stonden 's morgens de bewoners in troepjes bij elkander om de gewichtige gebeurtenis te bespreken en elkander af te vragen, of Andries zou blijven, of weer vertrekken.

Maar Andries bleef, ofschoon hij wist, dat mijnheer Werner te allen tijde bereid was, hem weer in dienst te nemen.

Hij bleef, hoe zwaar het hem viel.

Immers, hij wist, dat allen in het dorp hem met wantrouwen aanzagen; dat zij hem tien lange jaren verwenscht hadden, — zoo niet erger!

„Andries, ik heb u teruggebeden, gij zult mij toch niet meer verlaten,” had de blinde moeder gezegd.

Hij bleef, opdat uit de holle oogen zijner moeder geen tranen meer zouden vloeien.

En Andries nam den smidshamer weer ter hand en werkte onvermoeid van den vroegen morgen tot den laten avond bij den tegenwoordigen baas en vond het nu geen schande meer, als hij met een paar zwarte handen of een zwart gezicht thuiskwam.

Maar hij was weinig spraakzaam; altijd had hij een somber uiterlijk — het was, alsof nog steeds de wroeging zijn hart doorknaagde, alsof de dood zijns vaders en de blindheid zijner moeder hem niet tot rust lieten komen. En als juffrouw Mertens daarover klaagde, was het weer Grietje, die haar troostte: „De Heere kent Zijn tijd,” sprak zij dan. En zij had gelijk.

Toen twee jaren vervlogen waren, was de sombere man de gelukkigste der wereld, die hand in hand met Grietje van den meester voor de blinde moeder stond, om haar zegen te vragen over hun huwelijk.

De smederij van den ouden Mertens ging in handen van den jongen Mertens over. De schoonvader van den tegenwoordigen smid was gestorven en had den wensch uitgesproken, dat zijn schoonzoon den hamer zou neerleggen en de boerderij zou besturen.

En zoo geschiedde het.

De oude vrouw bleef in haar huisje wonen, maar haar hart kromp niet meer ineen, als zij den smidshamer op het aambeeld hoorde klinken; — het was nu Andries, die hem hanteerde.

Dikwijls nog liet zij haar breiwerk in haar schoot rusten en dan voerden haar gedachten haar terug naar de dagen, dat zij den Heere zoo vurig om Andries' terugkomst gebeden had en dan steeg een danktoon uit haar hart voor de wonderbare verhooring van haar gebeden.
